

SAMENVATTING

FACTSHEET

ONDERZOEKSPROGRAMMA'S

- Amsterdam Centre for Family Law
- Boundaries of Law
- Empirie & Norm
- Grondrechten, Regulering en de Verantwoordelijke Overheid
- Law, Markets and Behavior
- Migratierecht
- Public Contracts: Law & Governance

ONDERZOEKSTAF 2021

Hoogleraar: 9,69 fte

Universitair hoofddocent: 3,99 fte

Universitair docent: 18,58 fte

Onderzoeker: 7,83 fte

Werknemer-promovendus: 25,2 fte

Promoverend medewerker: 2,11 fte

FINANCIERING 2021

Eerste geldstroom: K€ 20.484

Tweede geldstroom: K€ 644

Derde geldstroom: K€ 1.352

SUBSIDIES 2016-2021

NWA-ORC: 1

NWO-Veni: 4

NWO-Onderzoekstalent: 3

NWO-Open Competitie: 5

ERC: 2

EU-H2020: 5

OPDRACHTONDERZOEK 2016-2021

Fonds Slachtofferhulp: K€ 341

Min. Def & Min BuZa: K€ 415

Politie & Wetenschap: K€ 408

WODC: K€ 563

Overig: K€1350

MISSIE

Het onderzoek van de Faculteit Rechtsgeleerdheid aan de Vrije Universiteit Amsterdam richt zich op de werking van het recht in de hedendaagse samenleving. Hoe verhoudt het recht zich tot bestuur, politiek en maatschappij? Waar liggen maatschappelijke en morele grenzen van juridische oplossingen? Om de werking van het recht in de samenleving te bestuderen, wordt er naast positiefrechtelijk en meta-juridisch onderzoek ook empirisch-juridisch onderzoek gedaan. Bij dit type onderzoek wordt de wisselwerking tussen recht en maatschappij bestudeerd. Deze inhoudelijke en methodische vernieuwing in het onderzoeksveld wordt *Empirical Legal Studies* (ELS) genoemd. In het kader van het Sectorplan Rechtsgeleerdheid (2019-2024) wordt het empirisch-juridische profiel van de faculteit verder versterkt, over de volle breedte.

RECHT EN MAATSCHAPPIJ

Recht en maatschappij zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Juridische vraagstukken hebben niet alleen betrekking op normatieve assumpties maar ook op empirische veronderstellingen over de maatschappelijke omgeving waarin recht vorm krijgt en zijn uitwerking heeft. Het onderzoek van de faculteit richt zich daarom niet alleen op positiefrechtelijk onderzoek, maar heeft ook in meer of mindere mate een empirische oriëntatie. Positiefrechtelijk onderzoek van de faculteit richt zich onder meer op vraagstukken gerelateerd aan digitalisering en privacy, migratierecht, arbeidsrecht, botsende grondrechten, familierecht, ondernemingsrecht, publiek-private verhoudingen, delinquent gedrag en strafrechtelijke handhaving.

Door de aanwezigheid van criminologen en de samenwerking met het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (een NWO-instituut) heeft de faculteit ook een sterke empirisch-juridische traditie waarbij (kwantitatief en kwalitatief) empirisch-juridisch onderzoek wordt gedaan naar:

- de assumpties die aan het recht ten grondslag liggen;
- de wijze waarop het recht wordt toegepast;
- en de effecten van het juridisch systeem en het recht in de samenleving

VOORBEELDCASE 1: NWA-ORC-onderzoeksproject: 'Naar een nieuwe balans tussen empowerment en bescherming van ouderen: een juridisch-empirisch perspectief'.

Het project beoogt het ontwerpen van een modern, *empowerment* gericht systeem van juridische ouderenbeschermingsmaatregelen dat voldoet aan de eisen van mensenrechten, *best practices* van andere landen, *evidence-based* (en empirisch getoetst), en geaccepteerd door professionals en ouderen. Een van de doelstellingen van dit consortium is het bereiken van een doorbraak in de belangrijke wereldwijde discussie rond de vraag welke balans tussen enerzijds empowerment en anderzijds bescherming voldoet aan de (minimum) eis van het UNCRPD. De resultaten van het consortiumonderzoek zullen mondiale relevantie hebben en door middel van disseminatie via een internationaal netwerk (FL-EUR) op substantiële impact kunnen rekenen. In dit grootschalige ELS-project wordt gebruikgemaakt van een innovatieve combinatie van dogmatiek, internationale rechtsvergelijking en empirische onderzoeksmethoden voor het creëren en ex-ante testen van nieuwe juridische instrumenten. De consortiumsetting biedt een uitzonderlijke mogelijkheid om de bestaande methodologische grenzen te verleggen door het ontwikkelen en toepassen van een baanbrekende en unieke methode van het testen van de voorstellen in een real-life situatie van een Research LAB, speciaal gecreëerd en gerund samen met de partners. Dit is een belangrijke stap in de richting van empirisch onderbouwde wetgeving, aangezien momenteel de meeste wetten niet gebaseerd zijn op empirische onderzoeksresultaten. Bovendien zullen de nieuwe instrumenten worden ontworpen in nauwe samenwerking met professionals en de eindgebruiker - de Nederlandse ouderen. Het voorstel voor de nieuwe rechtsbeschermingsmaatregelen zal namens het consortium aan de regering worden voorgelegd en door alle leden van het consortium worden bepleit. Het nieuwe stelsel zal een echte maatschappelijke doorbraak betekenen doordat het de huidige en toekomstige generaties Nederlandse ouderen een modern stelsel biedt, gebaseerd op een optimale balans tussen bescherming en empowerment, waardoor zij zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven en zaken kunnen behouden en tegelijkertijd beschermd worden.

VOORBEELDCASE 2: VU Climate Law Clinic complaint against Shell's 'Drive CO2 neutral' campaign

Dit project is een goed voorbeeld van maatschappelijke impact van onderzoek, gerealiseerd in samenwerking met studenten. De Climate Law Clinic is een keuzevak binnen de Master International Business Law: Climate Change and Corporations. Greenwashing door ondernemingen wordt een groter probleem naarmate de druk om duurzaam te handelen toeneemt. Docenten en studenten hebben gezamenlijk onderzoek verricht aan dit thema. Zij zijn op basis van hun bevindingen een procedure gestart tegen Shell voor de Reclame Code Commissie. Shell voerde een campagne waarin zij stelde dat klanten hun CO2 uitstoot kunnen neutraliseren door een cent extra per liter benzine te betalen.

De Reclame Code Commissie heeft Shell op 26 augustus 2021 aanbevolen haar campagne in te trekken. De RCC oordeelde dat Shell had moeten aantonen dat door een cent extra te betalen per liter benzine, de CO2 uitstoot gegarandeerd geneutraliseerd wordt. Dat heeft Shell ten onrechte niet gedaan.

Dat is een baanbrekend oordeel. De Shell-campagne was al vier keer eerder aangevallen voor verschillende instanties, maar telkens tevergeefs. Het is juridisch complexe thematiek, die op verschillende niveaus gereguleerd is; er is EU/internationaal recht, er is 'soft law' in de vorm van de OECD Guidelines en zelfregulering vanuit de industrie. Het succes van de door de Climate Law Clinic gevoerde procedure is het gevolg van de wetenschappelijke analyse van die complexiteit aan bronnen, gecombineerd met het maatschappelijk engagement van een groep jonge, gedreven mensen.

De Uitspraak van de Reclame Code Commissie heeft over de hele wereld het nieuws gehaald en is internationaal de katalysator van een serie procedures met een vergelijkbare insteek.